

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ирина Александровна Радева – Институт по информационни и комуникационни технологии - БАН

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.6. Информатика и компютърни науки, докторска програма Информатика

Автор: **Цветомира Иванова Казашка**

Тема: **„Създаване на онтология на българския танцов фолклор“**

Научни ръководители: **проф. д-р Станимир Недялков Стоянов и проф. д-р Даниела Кирилова Дженева**

Със заповед № РД-22-487 от 21.02.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) проф. д-р Румен Младенов за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Създаване на онтология на българския танцов фолклор“** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование **4. Природни науки, математика и информатика**, професионално направление **4.6. Информатика и компютърни науки**, докторска програма Информатика, доклад № РД-21-427/21.02.2024 от проф. д-р Ангел Атанасов Голев - Декан на Факултета по математика и информатика и в съответствие на чл. 4. от ЗРАСРБ, чл. 2. (2), чл. 30. (3) ППЗРАСРБ и чл. 37. (1) ПРАСПУ, съм определена за член на научното жури.

Като член на научното жури съм получила:

- молба по образец до Ректора на ПУ за откриване на процедура;
- автобиография по европейски формат;
- протокол от предварителното обсъждане в катедрата;
- становища от научните ръководители, относно готовността за предварително обсъждане;
- автореферат (на български и чужд език);
- дисертационен труд;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за съответствие с минималните национални изисквания;
- списък на публикациите;
- копия на публикациите по темата на дисертационния труд;
- служебна бележка изх. № 10/04.02.25 г. за участие в проект „Изследване на мотивацията на персонала за кариерно развитие в регионален клъстер по растениевъдство“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ по договор № КП-06-Н65/15 от 15.12.2022 г.

Дисертационният труд е в обем от 155 стр. и включва: увод, четири глави, заключение, библиография, 5 приложения, 15 таблици и 52 фигури.

Формулираната в дисертационния труд цел е: „да се продължи работата по изграждане на платформа за дигитализация на културно-историческото ни наследство, като адаптация на ViPS. Основен компонент на това разширение на платформата да бъде онтология на народните танци.“

За постигане на целта са формулирани пет задачи:

1. Да се представи понятиен апарат, като се осъществи анализ на текущото състояние и се акцентира на съществуващия опит, свързан с виртуално физическо пространство (ViPS).
2. Да бъдат подбрани и анализирани образци на български народен танц по произведения на проф. Кирил Дженов.
3. Да се анализират съществуващите семантични модели, да се направи анализ на техния капацитет и да се подготви основа за създаване на нови семантични модели за българския танцов фолклор.
4. Теоретичната част да се имплементира върху експериментална и да бъде създадена архитектура и онтология на избраните образци.
5. Получените резултати да бъдат популяризирани сред научната общност чрез публикации и участие в международни научни конференции.

Актуалността на изследването произтича от необходимостта от дигитализация на културно-историческото наследство на България, която е част от по-широките усилия за съхранение и популяризиране на националните традиции и идентичност. Разработването на онтология на българския танцов фолклор играе важна роля в този процес, тъй като позволява систематизиране, класификация и интерпретация на танцовите форми, характерни за различни етнографски региони на страната.

Концепцията за Виртуално Физическо Пространство (ViPS), която интегрира физическата и виртуалната среда, предоставя нови възможности за представяне и съхранение на културни елементи чрез цифровизация. Тази концепция създава предпоставки за изграждане на интелигентни системи за обучение и изследване на културното наследство.

Изследването е актуално и поради съответствието си с приоритетите на 9-та Рамкова програма на ЕС „Хоризонт Европа“, която насърчава съхраняването, дигитализацията и популяризирането на културното наследство. Разработването на онтология за българския танцов фолклор допринася за тези цели, като предлага нови методи за интеграция на нематериални културни обекти.

Представените в дисертацията резултати могат да се систематизират така:

Научно-приложни приноси:

1. Изграждане на онтологичен модел на български танцов фолклор - създаден е семантичен модел за класификация и структуриране на артефакти, свързани с българския танцов фолклор.
2. Адаптиране на класификационна матрица за български народни танци - разработена е матрица с 5 основни характеристики за класифициране на танците, която служи като основа на онтологията.

Приложни приноси:

1. Създаване на прототип на онтология - реализиран е прототип на онтология, използващ съвременни методи за семантично моделиране и онтологични стандарти.
2. Интеграция на онтологията с концепцията ViPS - демонстрирана е интеграция на онтологията в архитектурата на Виртуално Физическо Пространство за дигитализация на културно-историческото наследство.

Тези резултати представляват комбинация от теоретични и практически постижения в областта на семантичното моделиране, изграждането на онтологии и тяхната интеграция в концепцията за Виртуално Физическо Пространство (ViPS). Работата разширява приложението на онтологични модели към специфична и недостатъчно проучена област — българския танцов фолклор, и предлага методи за систематизиране и класификация на нематериални културни обекти.

Създадената онтология и нейното интегриране в платформата ViPS осигуряват научно обоснован подход за представяне на танцовото наследство, което може да бъде използвано както за научни изследвания, така и за образователни цели.

Приемам, че представените резултати съответстват на обхвата и съдържанието на поставените цели и задачи и имат потенциал за последващо развитие. Докторантката демонстрира необходимите теоретични и практически познания по специалността, изградила е умения и е натрупала опит за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

По дисертационния труд са представени **2 публикации** в сборници на научни трудове от международни конференции, реферирани и индексирани в WoS/Scopus. Публикациите са в съавторство, на английски език и са публикувани през 2024 г.

Публикациите по дисертацията показват, че етапите в работата и основните получени резултати са били представени пред научната общност и демонстрират способността на докторантката да представя резултатите от своята работа и да ги документира в подходящ академичен формат.

Представените според изискванията за образователната и научна степен „доктор“ точки по група Г са 36 точки при минимално изискване 30 точки, с което са **изпълнени** условията на ППЗРАСРБ и Правилника за РАС на Пловдивския университет.

Не са представени данни за забелязани цитирания.

Убедена съм в личното участие на докторантката в проведеното дисертационно изследване, и че формулираните приноси и получени резултати, са нейна лична заслуга.

Авторефератите са обем от 32 стр. на български език и на английски език и представя дисертационния труд.

Нямам данни за наличието на плагиатство или недостоверност на представените научни данни в дисертационния труд.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ:

1. Според чл. 27 (2) от ППЗРАСРБ вместо „Заключение“ трябва да се използва „Заключение – резюме на получените резултати“.
2. За по-пълно представяне на резултатите, би било добре в заключението да има по-детайлно резюме на получените резултати с ясно обособяване на научните, научно-приложните и приложните приноси.

ВЪПРОСИ:

1. Защо сте избрали точно петте характеристики (етнографска област, художествено-обществена функция, състав на участниците, брой на участниците, съпровод) като основа за вашата класификация?
2. Какви технически предизвикателства срещнахте при моделирането на танцови произведения в OWL формат?
3. Как конкретно виждате интеграцията на вашата онтология в образователния процес на АМТИИ "Проф. Асен Диамандиев"?
4. Какви биха били следващите стъпки за превръщането на прототипа в напълно функционална система за дигитализация на танцовото наследство?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“ и на допълнителните факултетни изисквания на ФМИ по ПРАС на ПУ.

Дисертационният труд показва, че докторант **Цветомира Иванова Казашка** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по професионално направление 4.6 „Информатика и компютърни науки“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за представения дисертационен труд, автореферат и постигнати резултати, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Цветомира Иванова Казашка в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.6 „Информатика и компютърни науки“, докторска програма „Информатика“.**

21.03.2025 г.

Подпис:

проф. д-р Ирина Радева